

Pulliainen: Ehdotus laiksi neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi. Äänestys toimitettaisiin 20 päivänä marraskuuta 1994. Hallitus on antanut 27.5.1994 esityksen (HE

109), joka on äänestyspäivämäärän tuomia muutoksia ja tiedotusmäärärahan jaon täsmennystä lukuun ottamatta samansisältöinen. Lakialoite on tarkoitettu käsiteltäväksi samanaikaisesti hallituksen esityksen kanssa.

PERUSTELUT

Hallitus on ehdottanut säädettäväksi lain (HE 109) neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi. Esityksen perusteluissa todetaan, että ”päättöksessä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi on kysymys kansakunnan kannalta keskeisen tärkeästä, jopa historiallisesta valinnasta”. Tähän toteamukseen on helppo yhtyä. Tämän vuoksi olisikin odottanut, että hallitus olisi jo omassa esityksessään lähtenyt siitä, että kansalaiskeskustelulle näin perustavaa laatua olevassa asiassa jätetään riittävästi aikaa.

Jo asiaa selvittäneessä, ns. Tarastin komitean mietinnössä todetaan, että ”kansanäänestystä ei tule päättää toimitettavaksi ennen kuin kansalaisilla arvioidaan olevan riittävästi tietoa kansanäänestyksen kohteena olevasta asiasta” ja ”kansalaisille on varattava tarpeeksi aikaa riittävän tiedon saamiseksi”. Julkisuudessa siteeratun Elinkeinoelämän valtuuskunnan teettämän selvityksen mukaan kansalaisten enemmistön tietämys EU-jäsenyyden vaikutuksista on edelleen melko vähäinen.

Kuvaavaa tähän mennessä käydylle keskustelulle on mm. se, ettei siinä ole käytännöllisesti katsoen lainkaan pohdittu sitä, millaiseen Euroopan unioniin ollaan liittymässä. Euroopan unionihan on kehityksessä yhä selvemmin liittovaltioksi, federaatioksi. Tämän vuoden helmi-

kuun 10 päivänä EU:n parlamentti käsittelee institutionaalisen komiteansa ehdotusta EU:n perustuslaiksi, joka väistämättömästi on tie federaatioon. Päätöksessään EU:n parlamentti lausui mm., että se ”ottaa tyytyväisenä vastaan sen työn, jonka institutionaalinen komitea on tehnyt ja jonka tulos on liitteenä oleva luonnos Euroopan unionin perustuslaiksi, ja kehottaa kesäkuussa 1994 valittavaa EU:n parlamenttia jatkaamaan tätä työtä tarkoituksenaan syventää keskustelua Euroopan unionin perustuslaista ottaen huomioon jäsenmaiden ja hakijamaiden kansallisten parlamenttien ja yleisön kommentit”.

Suomen hallitus ei ole toistaiseksi tehnyt eletäkään tähän suuntaan ja sen, Suomea Euroopan unioniin viejänä, pitää olla tarkoin tietoinen kaikesta, mitä EU:ssa tapahtuu. Päinvastoin se on pyrkinyt mahdollisimman varhaiseen kansanäänestysajankohtaan ja kieltäytynyt todellisesta tiedonvälityksestä ja syvällisestä keskustelusta.

Hallituksen esityksen mukaan Suomi toteuttaisi kansanäänestyksen ensimmäisenä Pohjoismaista 16.10.1994, kun Ruotsin vastaava äänestyspäivämäärä on 13.11.1994 ja Norjan 27.11.1994. Tuoreet gallup-tiedot Ruotsista kertovat, että EU-jäsenyyden kannattajien joukko on siellä entisestään pienentynyt. Se on nyt 31 %, kun vastustajia on 42 %. Norjassa on perinteisesti vastustajia enemmän kuin kannattajia. Jos

nämä äänestyspäivämäärät pysyvät voimassa ja gallup-luvut ennakoivat äänestyksen lopputulosta, niin on mahdollista, että Suomi olisi ainoana näistä kolmesta Pohjoismaasta menossa Euroopan unionin jäseneksi.

Tällä olisi todella kohtalokkaat seuraukset Suomen kannalta. Tanska sanoutui kansanäänestyksellä irti Euroopan unionin tulevasta rahaja talousliitosta, joka merkitsee yhteistä valuutaa ja yhteistä keskuspankkia kytkettynä kansallisen talous- ja finanssipolitiikan loppumiseen. Suomen hallitus puolestaan on sitoutunut jo jäsenyyshakemuksessa tähän Euroopan rahaja talousliittoon. Suomi olisi näin ainoana Pohjoismaista osa sitä. Iso-Britanniakin sanoutui siitä irti jo allekirjoittaessaan Maastrichtin sopimuksen.

Reaktiot Euroopan unionin päämajasta ja Ruotsin EU-kannattajien taholta Suomen hallituksen EU-kansanäänestysajankohtavalintaan

osoittavat, että päivämäärävalinnalla halutaan taktikoida ja vaikuttaa ruotsalaisten ja norjalaisten äänestyskäyttäytymiseen. Tämä on näin vakavassa asiassa tuomittavaa käyttäytymistä.

Sanotun nojalla on erittäin perusteltua, että Suomessa kansanäänestys toteutetaan vähintäänkin Ruotsin kansanäänestyksen jälkeen, jolloin sopiva päivämäärä on 20.11.1994.

Hallituksen esityksessä puututaan myös valtion vuoden 1994 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetyin tiedotusmäärärahan jakoperusteisiin epämääräisellä tavalla. Tämä kohta on syytä täsmentää niin, että määräraha jaetaan tasan kyllä- ja ei-vaikuttaja/tiedottajatahojen kesken.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

neuvoo-antavasta kansanäänestyksestä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansanäänestyksen toimittamisaika ja -menettely

Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi toimitetaan neuvoo-antava kansanäänestys 20 päivänä marraskuuta 1994.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä 109)

2 ja 3 §

(Kuten hallituksen esityksessä 109)

4 §

Äänestyslippu

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä 109)

Äänestyslipun sisäpuolelle painetaan otsikko, jossa mainitaan, että äänestyslippua käytetään 20.11.1994 toimitettavassa neuvoo-antavassa kansanäänestyksessä Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi. Äänestyslipun taitekohdan oikealle puolelle painetaan 3 §:ssä mainittu kysymys ja sanat "KYLLÄ" ja "EI" sekä kumpaakin vastausvaihtoehtoa varten ruutu si-

ten sijoitettuna, että ruudun sijoituksesta selvästi käy ilmi, kumpaa vastausvaihtoehtoa se tarkoittaa. Äänestyslippuun painetaan vielä ohje äänestysmerkinnän tekemisestä.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä 109)

5—7 §

(Kuten hallituksen esityksessä 109)

8 §

Tiedottaminen ja sen tukeminen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä 109)

Valtion vuoden 1994 ensimmäisessä lisätalousarviossa tarkoitukseen varattu määräraha on jaettava harkinnanvaraisina avustuksina tasan "kyllä" ja "ei" -kantoja edustavien järjestöjen kesken. Hakemuksesta on käytävä ilmi järjestön kanta Suomen Euroopan unionin jäsenyyteen.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä 109)

9 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä 109)

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1994

Erkki Pulliainen